

**WYTYCZNE DOTYCZĄCE PRACY DYPLOMOWEJ
NA STUDIACH PIERWSZEGO STOPNIA
KIERUNKU RATOWNICTWO MEDYCZNE**

I. ZASADY OGÓLNE

1. Praca dyplomowa na studiach pierwszego stopnia (licencjackich) kierunku Ratownictwo medyczne może być opracowaniem:
 - pogładowym, przeglądowym (literatury oryginalnej, nie podręcznikowej),
 - badawczym,
 - kazuistycznym (opis przypadku)z zakresu studiowanego kierunku.
2. Wyboru tematu pracy dyplomowej student dokonuje w trakcie piątego semestru studiów.
3. Temat pracy licencjackiej powinien być ściśle związany z kierunkiem studiów. Powinien być krótki, językowo poprawny, budujący u czytelnika pozytywne nastawienie, jasno informujący o treści zawartej w opracowaniu.
4. Student dokonuje wyboru tematu pracy dyplomowej w porozumieniu z promotorem.
5. Temat pracy dyplomowej studenta musi uzyskać akceptację Rektora. Zaproponowany przez promotora temat pracy dyplomowej podlega weryfikacji Instytutowej Komisji ds. Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości.
6. Praca dyplomowa podlega sprawdzeniu przed egzaminem dyplomowym z wykorzystaniem programów antyplagiatowych współpracujących z ogólnopolskim repozytorium pisemnych prac dyplomowych.
7. Praca powinna zostać złożona do Dziekanatu w oznaczonym terminie w 1 egzemplarzu drukowanym, zaakceptowanym oraz podpisanym przez promotora i oprawionym w trwałą oprawę oraz w 1 egzemplarz w wersji elektronicznej (płyta CD).
8. Praca podlega ocenie promotora oraz jednego recenzenta wskazanego przez Dyrektora Instytutu. Średnia z powyższych ocen stanowi ostateczną ocenę pracy.

II. WYMOGI MERYTORYCZNE

1. Zaleca się, aby praca dyplomowa liczyła 35-70 stron wydruku A4, przy czym o wartości pracy decyduje przede wszystkim jej jakość.
2. W zależności od przyjętego rodzaju pracy układ pracy i waga poszczególnych jej części jest różna.
3. W przypadku prac o charakterze studium przypadku, praca dyplomowa nie powinna zawierać wzorów dokumentacji stosowanej w jednostce udzielającej świadczeń medycznych, jeżeli są one zastrzeżone, ani dokładnej kopii dokumentacji medycznej pacjenta.
4. W przypadkach uzasadnionych praca może zawierać wyniki/zdjęcia badań obrazowych, przy czym zachowana musi być poufność danych osobowych, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
5. Nad poziomem merytorycznym, zachowaniem standardów i Wytycznych oraz opracowaniem redakcyjnym powinien czuwać promotor, przedstawiając jasne wymagania wobec dyplomanta, zawarte w niniejszych Wytycznych.
6. O ostatecznej wersji redakcyjnej decyduje promotor, uwzględniając standardy przygotowania prac naukowych w obszarze nauk medycznych oraz Wytyczne obowiązujące dla danego kierunku studiów.
7. Należy dołożyć wszelkich starań w zakresie zachowania języka naukowego, poprawności językowej, ortograficznej i stylistycznej, a także estetyki pracy. Wskazane jest stosowanie trybu biernego i formy bezosobowej.
8. Wymagania edytorskie
 - Czcionka tekstu podstawowego: Times New Roman, wielkość - 12 pkt.
 - Czcionka tytułów rozdziałów podrozdziałów: Times New Roman, bold – 12-16 pkt.
 - Odstępy między wierszami w tekście zasadniczym (interlinie): 1,5 wiersza
 - Treść pracy (z wyjątkiem tytułów rozdziałów/podrozdziałów): obustronnie wyjustowana.
 - Wypunktowania i wyliczenia użyte w tekście powinny być jednolite pod względem formatu dla całego tekstu pracy.
 - Marginesy (górny, prawy i dolny) - 2,5 cm; margines lewy - na oprawę dodatkowo 1 cm - razem 3,5 cm.

- Wszystkie tabele, ryciny, wykresy, rysunki powinny być ponumerowane cyframi arabskimi, każda z form graficznych powinna być numerowana oddzielnie, przy czym należy kontynuować numerację poszczególnych form graficznych w całej pracy.
- Tytuły tabel należy zamieszczać nad tabelami, a tytuły rycin, rysunków i wykresów poniżej.

9. Zasady cytowania:

- W pracy nie należy stosować przypisów dolnych, a jedynie odwołania do piśmiennictwa, na którym się opierano przygotowując dany fragment.
- Odnośniki do pozycji piśmiennictwa w tekście pracy należy umieszczać w nawiasach kwadratowych, przed kropką kończącą zdanie.
- Dosłowne przytoczenie tekstu powinno dotyczyć tylko definicji, norm statystycznych albo istotnych myśli cytowanego autora.
- Każdorazowo dosłowne przytoczenie tekstu innego autora powinno zostać ujęte w cudzysłów i opatrzone wskazaniem źródła cytowanego fragmentu.
- Wskazanie źródła dotyczy również wszelkich form graficznych tj. rycin, rysunków, tabel, wykresów zastosowanych w pracy.
- Jeżeli dyplomant modyfikuje grafikę innego autora na potrzeby własnej pracy dyplomowej należy wyraźnie zaznaczyć to w pracy i wskazać źródło pierwotnej wersji.
- Dosłowne przytoczenie fragmentów innych prac, bez zastosowania zasad cytowania oraz wskazania źródła cytatu stanowi naruszenie cudzej własności intelektualnej i może wiązać się z autorską odpowiedzialnością z tego tytułu zarówno karną jak i cywilną.

III. ZALECENIA UKŁADU PRACY

1. Struktura pracy pogłądowej i przeglądowej obejmuje:

- Strona tytułowa (zgodna ze wzorem przyjętym w Uczelni)
- Wykaz skrótów użytych w pracy (opcjonalnie, bez numerowania tej części pracy)
- Spis treści (bez numerowania tej części pracy)
- Wstęp
- Cel i założenia pracy

- Część teoretyczna - obszerny przegląd literatury dotyczącej zagadnienia z podziałem na poszczególne elementy strukturalne (podzielona na mniejsze i osobno tytułowane rozdziały/podrozdziały)
 - Podsumowanie – wnioski wynikające ze studium literatury
 - Bibliografię – wykaz cytowanych źródeł
 - Streszczenie (opcjonalnie)
 - Spis tabel, rysunków, wykresów, rycin (opcjonalnie)
 - Spis załączników wraz z załącznikami (opcjonalnie)
2. Struktura pracy badawczej obejmuje:
- Strona tytułowa (zgodna ze wzorem przyjętym w Uczelni)
 - Wykaz skrótów użytych w pracy (opcjonalnie, bez numerowania tej części pracy)
 - Spis treści (bez numerowania tej części pracy)
 - Wstęp – przedstawienie założeń pracy
 - Część teoretyczną – przegląd literatury dotyczącej zagadnienia,
 - Cel pracy
 - Materiał i metody – przedstawienie grupy badawczej, narzędzi badawczych, metod opracowania wyników badań,
 - Wyniki – zwięzłe przedstawienie rezultatów przeprowadzonych badań
 - Dyskusję – porównanie wyników badań własnych z danymi z piśmiennictwa a w przypadku różnic między nimi także wyjaśnienie możliwych przyczyn dyskrepancji,
 - Wnioski
 - Bibliografię – wykaz cytowanych źródeł
 - Streszczenie (opcjonalnie)
 - Spis tabel, rysunków, wykresów, rycin (opcjonalnie)
 - Spis załączników wraz z załącznikami (opcjonalnie)
3. Struktura pracy kazuistycznej (studium przypadku) obejmuje:
- Strona tytułowa (zgodna ze wzorem przyjętym w Uczelni)
 - Wykaz skrótów użytych w pracy (opcjonalnie, bez numerowania tej części pracy)
 - Spis treści (bez numerowania tej części pracy)
 - Wstęp – przedstawienie celu i założeń pracy
 - Część teoretyczną – przegląd literatury dotyczącej zagadnienia,

- Część praktyczna - opis przypadku – streszczenie wykonanych czynności ratowniczych (uwaga: niedopuszczalne jest podawanie danych personalnych – można używać jedynie inicjałów, określenia płci i wieku, np.: „Pacjent A.B., mężczyzna, lat 48...”
- Dyskusję – porównanie przebiegu czynności wykonanych u podopiecznego z danymi z piśmiennictwa
- Wnioski
- Bibliografię – wykaz cytowanych źródeł
- Streszczenie (opcjonalnie)
- Spis tabel, rysunków, wykresów, rycin (opcjonalnie)
- Spis załączników wraz z załącznikami (opcjonalnie)

IV. SZCZEGÓŁOWE WYTYCZNE DOTYCZĄCE STRUKTURY PRACY DYPLOMOWEJ

1. Wykaz skrótów (opcjonalnie):

- Wykaz stanowi zestawienie wszystkich użytych w pracy skrótów wraz z ich wyjaśnieniem.
- Niezależnie od wykazu skrótów, każdy skrót zastosowany w pracy powinien zostać wyjaśniony w tekście w pierwszym miejscu, w którym został użyty.
- Zastosowanie skrótu po raz pierwszy wymaga użycia w tekście pracy pełnej nazwy, a następnie podania w nawiasie za nią właściwego skrótu (w przypadku skrótu pochodzącego z języka obcego należy podać również pełne brzmienie tej nazwy w języku obcym).
- Wszystkie skróty należy stosować konsekwentnie w całej pracy.
- Należy starać się konsekwentnie stosować skróty pochodzące z nazw wywodzących się z języka polskiego lub języka obcego.

2. Spis treści:

- Powinien przedstawiać jasny i logiczny układ pracy.
- Powinien zawierać wszystkie części, rozdziały i podrozdziały pracy.
- Powinien wskazywać numery stron, na których rozpoczynają się poszczególne rozdziały i podrozdziały pracy dyplomowej.

3. Wstęp:

- Powinien być napisany w sposób zwięzły, zawierać ogólne wprowadzenie do problematyki pracy oraz krótkie uzasadnienie wyboru tematu.
- Wskazane jest umieszczenie krótkiej, merytorycznej charakterystyki poszczególnych części pracy.

4. Cel pracy:

- W przypadku prac badawczych wskazane jest określenie celu głównego i celów szczegółowych
- W przypadku prac poglądowych i studium przypadku może być zawarty we wstępie pracy.

5. Część teoretyczna:

- Znajduje się we wszystkich rodzajach prac dyplomowych.
- Powinna być podzielona na mniejsze, osobno tytułowane i kolejno numerowane rozdziały/podrozdziały.
- W przypadku studium przypadku powinna zawierać informacje związane z główną jednostką/jednostkami chorobowymi rozpoznanymi u pacjenta przedstawionego w dalszych rozdziałach pracy.
- Powinna być oparta na aktualnej literaturze medycznej – nie starszej niż 10 lat; zaleca się przede wszystkim korzystanie z druków zwartych (książek) i czasopism medycznych a unikanie źródeł internetowych.
- Wskazane jest zastosowanie rycin, zdjęć, tabel ułatwiających zrozumienie istoty jednostki chorobowej i przybliżenie tematu, przy czym ich zastosowanie powinno być zgodne z zasadami cytowania.
- Jeżeli autor pracy sam sporządził tabelę, wówczas zapis jest następujący: *Źródło: Opracowanie własne, 2005. Lub Opracowanie własne na podstawie: J. Krótki, Referencje, Warszawa 2005, s. 33.*

6. Część praktyczna:

- Znajduje się wyłącznie w pracach dyplomowych o charakterze studium przypadku.
- Powinna zawierać:
 - a. opis przypadku;
 - b. opis czynności ratowniczych;
 - c. zalecenia dla dalszej opieki nad pacjentem.

- Opis przypadku powinien zawierać informacje wynikające głównie z medycznych czynności ratunkowych, kompleksowej oceny pacjenta i istotnych dla właściwego zaplanowania opieki, w tym także:
 - a. wyniki badania podmiotowego oraz przedmiotowego;
 - b. zastosowane medyczne czynności ratunkowe oraz środki lecznicze.

7. Materiał i metodyka:

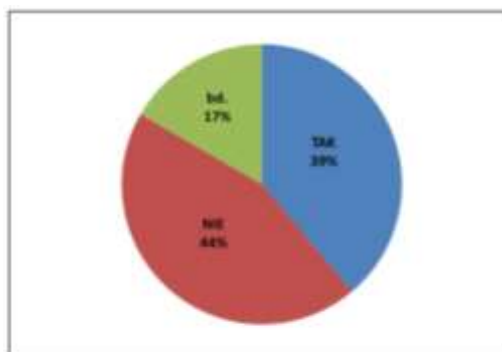
- Znajduje się tylko w pracach badawczych.
- Prawidłowo skonstruowana metodyka pracy wskazuje na zdolność samodzielnego planowania i prowadzenia badań naukowych.
- Ta część pracy powinna zawierać m.in. opis grupy badanej, omówienie schematu badania oraz opis zastosowanych metod statystycznych.
- Powinna zawierać również opis zastosowanych narzędzi badawczych, w przypadku kwestionariuszy/ankiet mogą zostać dołączone także w postaci załączników w końcowej części pracy.

8. Wyniki:

- W każdej pracy dyplomowej istotne znaczenie ma jej szata graficzna. Od prac wymaga się zilustrowania rezultatów badań w postaci tabel (tablic), rysunków, diagramów, wykresów, fotografii, map, itp
- Znajduje się tylko w pracach badawczych.
- Wyniki badań własnych należy przedstawić w postaci opracowania statystycznego, dostosowanego do założeń i metodyki pracy.
- Tytuły tabel należy zamieszczać nad tabelami, a tytuły rycin, rysunków i wykresów poniżej.
- Tabele, ryciny, wykresy i rysunki powinny być odpowiednio numerowane kolejnymi cyframi arabskimi.

Rycina 8. Uniwersalny symbol AED z napisem '자동제세동기' (Automated External Defibrillator) w języku koreańskim – Karas [21]

Rycina 25. Półkolisty wykres kołowy przedstawiający dane o wyborze AED w miastach (dane z polskimi miastami i podziałem na regiony)

Tabela 11. Osoby, które użyły AED do celów treningowych

Profil osoby	Liczba	%
Straznik miejski	2	14,29
Straznik	3	21,43
Policjant	2	14,29
Przypadkowy świadek	4	28,57
Ratownik WOPIR	1	7,14
Pracownik jednostki Urzędu Miasta	2	14,29

- Numeracja powinna być osobna dla każdej z form graficznych.
- Jeżeli tabele, ryciny, wykresy i rysunki były stosowane we wcześniejszych częściach pracy, numeracja form graficznych zastosowanych w tej części pracy powinna stanowić kontynuację numeracji wcześniejszej.
- W opisie wyników należy przedstawić uzyskane dane unikając ich oceny, która powinna być przedmiotem kolejnej części pracy tj. dyskusji.

9. Dyskusja:

- Znajduje się tylko w pracach badawczych.
- Powinna zawierać omówienie uzyskanych wyników własnych badań oraz skonfrontowanie ich z danymi z piśmiennictwa i/lub omówienie ich znaczenia dla danego tematu.

10. Wnioski:

- Powinny być sformułowane w sposób jasny i prosty, dający jednoznaczną odpowiedź na postawione cele pracy.
- Kolejność przedstawionych wniosków powinna odpowiadać określonym wcześniej celom pracy.

11. Bibliografia:

- Bibliografia powinno zawierać wykaz wszystkich wymienionych w tekście źródeł bibliograficznych.
- W tekście pracy muszą się znajdować odnośniki do wszystkich wymienionych w piśmiennictwie pozycji.
- Poszczególne pozycje piśmiennictwa w wykazie powinny być ułożone w kolejności cytowania ich w pracy. Dopuszczalne jest również zastosowanie kolejności alfabetycznej wg pierwszej litery nazwiska pierwszego autora publikacji.
- Piśmiennictwo powinno być ograniczone do najważniejszych publikacji, jednak zawierać nie mniej niż 20 pozycji.

- Praca może opierać się zarówno na publikacjach w języku polskim, jak i obcojęzycznych, w tym w szczególności anglojęzycznych.
- W tekście prace powinny być cytowane w nawiasach kwadratowych przed kropką kończącą zdanie.
- W pracy nie należy stosować przypisów dolnych, a jedynie odwołania do piśmiennictwa, które w tekście pracy należy umieszczać w nawiasach kwadratowych: []. Przykład: „Do głównych czynników ryzyka zawału serca zalicza się: ...[2].”
- W zapisie piśmiennictwa istotne jest zachowanie kolejności zapisu i stosowanie m.in. średników, dwukropka, przecinków we właściwym miejscu:
 - Monografie należy zapisywać stosując kolejność: Nazwisko i pierwsza litera imienia, nazwisko i pierwsza litera imienia. Tytuł. Wydawnictwo, miejsce wydania i rok. Np.:
 - ✓ Podolec P. Podręcznik Polskiego Forum Profilaktyki Tom 1. Medycyna praktyczna, Kraków 2007.
 - ✓ Guzek JW. Patofizjologia człowieka w zarysie. Wyd. Lek. PZWL, Warszawa 2005.
 - ✓ Kózka M, Płaszewska-Żywko L. Procedury pielęgniarskie. Podręcznik dla studentów medycyny. Wydawnictwo Lekarskie PZWL Warszawa 2009.
 - Rozdziały w monografii należy zapisywać stosując kolejność: Nazwisko i pierwsza litera imienia. Tytuł rozdziału. W: Tytuł monografii. Red. nazwisko i imię. Wydawnictwo, miejsce wydania i rok; strony od - do. Np.:
 - ✓ Podolec P, Kopeć G, Pająk A. Czynniki ryzyka chorób sercowonaczyniowych. W: Podręcznik Polskiego Forum Profilaktyki Tom 1. Red. Podolec P. Medycyna praktyczna, Kraków 2007; 83-87.
 - ✓ Gryglewska B. Medycyna przeciwstarzeniowa. W: Geriatria z elementami gerontologii ogólnej. Red. Grodzicki T, Kocemba J, Skalska A. Wyd. Via Medica, Gdańsk 2006; 87-98.
 - ✓ Dzierżanowski R. Słownik chronologiczny dziejów medycyny i farmacji. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 1983:114,262,368,1956-1957.

- Artykuły z czasopism należy zapisywać stosując kolejność: Nazwisko i pierwsza litera imienia, Nazwisko i pierwsza litera imienia. Tytuł artykułu. Nazwa czasopisma (lub skrót nazwy) i rok; tom: strony od - do. Np.:
 - ✓ Zdrojewski T, Bandosz P, Szpakowski P. i wsp. Rozpowszechnienie głównych czynników ryzyka chorób układu sercowo- naczyniowego w Polsce. Wyniki badania NATPOL PLUS. Kardiologia Polska 2004;61:1-26.
 - ✓ Rahnama M, Wysokińska-Miszczuk J. Krwawienia poekstrakcyjne u osób starszych. Gerontologia Polska 2004,12:82-83.
 - ✓ Starosolski M. Ratując ludzkie życie. Na Ratunek 2008;2:48-49.
 - ✓ Andrzejewski AM, Kolasinski Z, Bryk A i wsp. Własne 10-letnie doświadczenia w cholecystektomii laparoskopowej. Wideochirurgia 2006;1:82-89.
 - ✓ Żuratyński P, Ślęzak D, Hartmann-Sobczyńska R. AED w Bydgoszczy. Badanie dostępności i wiedzy. Na Ratunek 2009;4:64-69.
 - ✓ Wiggers JC. The Mechanism and Nature of Ventricular Fibrillation. Am Heart Journal 1940;20:399-412.
- Źródła internetowe należy wskazywać stosując zapis: Adres strony www – Data dostępu. np.:
 - ✓ Brown K.F. Jak rodzice i pacjenci podejmują decyzje o szczepieniach - implikacje dla praktyki lekarskiej i zdrowia publicznego. www.mp.pl/artykuly/?aid=75758 - Dostęp z dnia 13.12.2012 r.
 - ✓ Problemy walki z bezrobociem, www.zyx.com.pl - Dostęp z dnia 05.05.2005 r.
 - ✓ Strona internetowa poświęcona defibrylacji zewnętrznej. <http://www.madehow.com/Volume-7/External-Defibrillator.html> - Dostęp z dnia 11.04.2013 r.
- Jeżeli liczba autorów pozycji jest większa niż 3, podajemy nazwisko i inicjał imienia pierwszego autora z dopiskiem „i wsp.”
- Dokumenty urzędowe i akty prawne zapisujemy według następujących wzorów:

- *Ustawa z 23 stycznia 2005 roku – Prawo kosmiczne, Dziennik Ustaw 2005 nr 33, poz. 100* lub *Ustawa o szkołach etnicznych, Dziennik Ustaw 1999 nr 17, poz. 98.*
- *Uchwała nr XX/264/07 Rady Miasta Krakowa z dnia 12 września 2007 r. w sprawie kierunków działania dla Prezydenta Miasta Krakowa w zakresie budowy sieci automatycznych defibrylatorów zewnętrznych w miejscach publicznych poprzez realizację Ramowego Programu Krakowska Sieć AED IMPULS ŻYCIA.*
- Jeśli tytuł ustawy zamieściliśmy w tekście głównym, to przypis może wyglądać następująco:
 - *Dziennik Ustaw 1999 nr 17, poz. 98* lub *Dz. U. 1999 nr 17, poz. 98.*

12. Streszczenie:

- Jest elementem opcjonalnym, do ostatecznej decyzji dyplomanta i promotora.
- Streszczenie powinno zawierać nie więcej niż 300 wyrazów i treścią odpowiadać kolejności rozdziałów pracy.
- Streszczenie powinno być napisane w języku polskim, dopuszczalne jest dołączenie dodatkowo wersji anglojęzycznej, przy czym należy zachować pełną zgodność co do treści obu wersji językowych.

13. Spis tabel, rysunków, wykresów, rycin:

- Jest elementem opcjonalnym, do ostatecznej decyzji dyplomanta i promotora.
- Należy go stosować szczególnie w przypadku dużej liczby tabel/rycin zastosowanych w pracy.
- Powinien zawierać kolejno: numer, tytuł danej formy graficznej oraz stronę w pracy odpowiadającą danej tabeli/rysunkowi/wykresowi/rycinie.
- Tytuły poszczególnych tabel, rysunków, wykresów i rycin powinny być zgodne z zastosowanymi w treści pracy.

14. Spis załączników wraz z załącznikami:

- Jest elementem opcjonalnym, do ostatecznej decyzji dyplomanta i promotora.
- W formie załączników można przedstawić m.in. zastosowane kwestionariusze, wyniki badań obrazowych, inne dokumenty istotne dla treści pracy.
- Każdy z załączników powinien być numerowany cyframi arabskimi

- W tekście pracy powinno się znaleźć odniesienie do każdego z załączników, zawarte w nawiasie okrągłym np. (Załącznik nr 1)

Autorzy opracowania:

mgr Przemysław Żuratyński

dr Agnieszka Serafin

dr Daniel Ślęzak

Zatwierdzone przez:

prof. dr hab. n. med. Jarosław Wysocki

– Dyrektor Instytutu Nauk Medycznych UW MSC